

2021

Rantasalmen Aurinkorannan viitasammakkoselvitys 2021

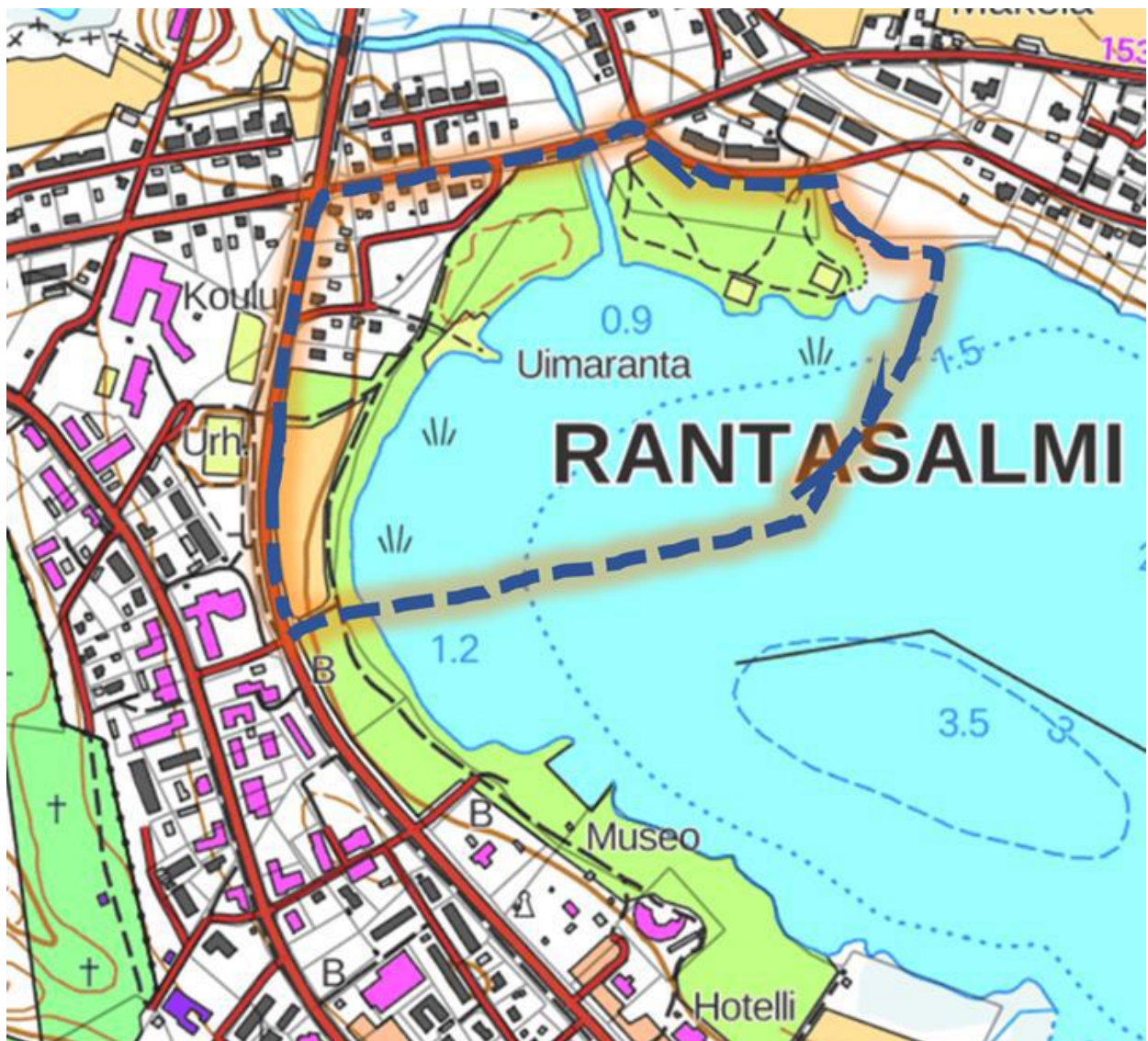
Petri Parkko

 Luontoselvitys
KOTKANSIIPPI

7.9.2021

1. TAUSTOJA

Viitasammakko (*Rana arvalis*) on EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulailla kielletty. Tästä syystä lajin esiintymisen selvittäminen on tärkeää erityisesti ranta- ja ranta-asemakaavojen sekä erilaisten kaivu- ja ruoppaushankkeiden yhteydessä. Rantasalmella on käynnissä Aurinkorannan asemakaavamuutos, jonka suunnittelua varten tarvittiin tiedot viitasammakon kutupaikoista karttaan 1 rajatulta alueelta. Rantasalmen kunta tilasi tämän viitasammakkoselvityksen 29.4.2021.

Kartta 1. Selvitysalueen rajaus.

2. MENETELMÄT JA AINEISTO

Viitasammakon kutu ajoittuu eteläisessä Suomessa toukokuun alkuun, mutta vaihtelee vuosien välillä jonkin verran jäidenlähdestä ja veden lämpiämisestä riippuen. Selvityksen ajoituksessa käytettiin apuna eri referenssikohteiden kututilannetta sekä Suomen lajitietokeskuksen tietokantaan (Laji.fi) tallennettuja viitasammakkohavaintoja. Viitasammakko on hämääaktiivinen laji, jonka kutu on aktiivisinta auringonlaskun jälkeen. Selvityksen maastotyöt tehtiin 12.5.2021 klo 21.00–23.30 melomalla selvitysalueen rannat kanootilla kokonaan edestakaisin läpi ja kuuntelemalla soidinpulputtavia viitasammakkokoiraita. Havaintopaikoista tehtiin lyhyet elinympäristökuvaukset ja arviot ääntelevien koiraiden määristä.

Säätila oli kutuaktiivisuuden kannalta erittäin hyvä: lämpötila +19 °C → +16 °C; heikkoa tuulta → tyynä. Ääntelevien koiraiden määrä ja ääntelyaktiivisuus lisääntyivät selvästi selvityksen aikana ja klo 23 jälkeen soidinpulputusta kuului monesta suunnasta uimarannalle.

Eliölajien uhanalaisuus raportissa perustuu 2019 arviointiin (Hyvärinen ym. 2019) ja käytetty nimistö on Suomen lajitietokeskuksen (Laji.fi) mukaan. Teemakartta (kartta 1) on tulostettu Karttapalvelu Karpalossa (© Maanmittauslaitos, SYKE).

3. VIITASAMMAKON KUTUPAIKAT (kartta 2)

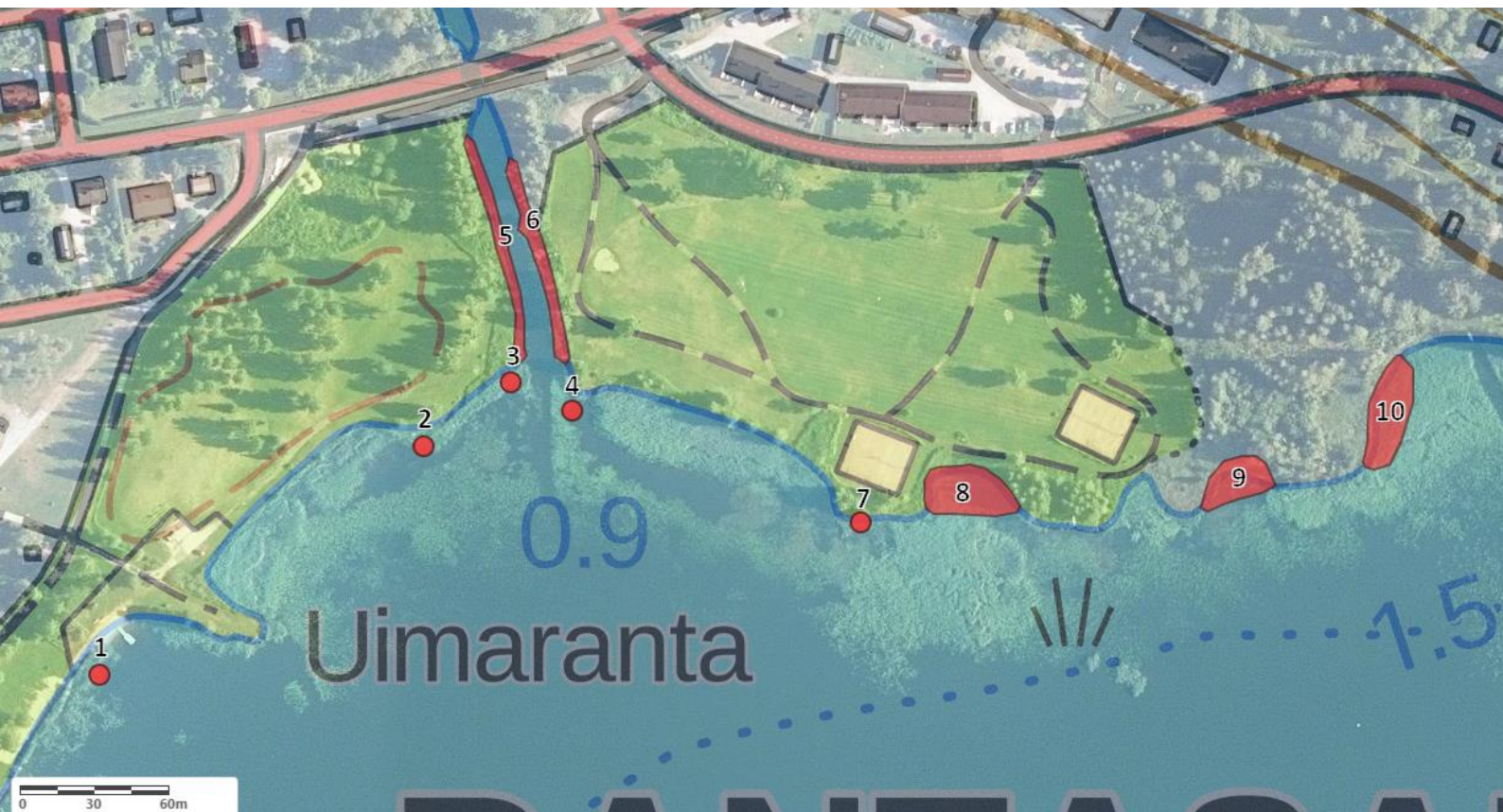
Kutupaikka 1: Kapealla luhtakuviolla ja vesiruovikossa äänteli noin 5 koirasta.

Kutupaikka 2: Kapeassa vesisaraikossa, jossa kasvaa myös vähän leveäosmankäämiä (*Typha latifolia*) sekä järviruokoa (*Phragmites australis*), äänteli muutamia koiraita.

Kutupaikka 3: Joen suun pienellä luhdalla äänteli noin 10 koirasta.

Kutupaikka 4: Vesiruovikossa äänteli muutamia koiraita.

Kutupaikka 5: Joen länsireunan kapeilla luhtareunuksilla äänteli 5–10 koirasta.

Kartta 2. Viitasammakon kutupaikat 1–10 keväällä 2021.

Kutupaikka 6: Joen itäreunan kapeilla luhtareunuksilla, veneensäilytyspaikkojen läheisyydessä (kuva 2), äänteli noin 10 koirasta.

Kutupaikka 7: Pienellä luhtakuviolla äänteli noin 5 koirasta.

Kutupaikka 8: Kapealla luhdalla ja vesiruovikossa äänteli useita kymmeniä koiraita.

Kutupaikka 9: Pienellä luhtakuviolla äänteli 5 koirasta.

Kutupaikka 10: Vesiruovikossa äänteli vähintään 10 koirasta.

Kuva 1. Joen suun pienellä luhtakuviolla äänteli noin 10 viitasammakkokoirasta Rantasalmi 12.5.2021 © Petri Parkko

Kuva 2. Joen itäreunassa, jossa säilytetään veneitä, kuultiin noin kymmenen viitasammakkokoirasta. Rantasalmi 12.5.2021 © Petri Parkko

4. PÄÄTELMÄT JA SUOSITUKSET

Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulailla kielletty. Viitasammakon lisääntymispaikoiksi tulkitaan ne vesistön osat, joissa koiraille on lisääntymisreiviit, joissa pariutuminen ja kutu tapahtuvat ja joissa nuijapäät elävät (Saarikivi 2017). Lisääntymispaikoiksi tulkittavat kutupaikat tulisi merkitä kaavassa suojelua edistävillä luo-merkinnöillä. Kohteet pyritään jättämään kaikenlaisen kaivutoiminnan ulkopuolelle. Ainakin suuremmat kaivu- ja ruoppaushankkeet saattavat edellyttää lisäselvityksiä.

Levähdyspaikkaan kuuluvat päivälepo- ja talvehtimispaikat sekä maa- että vesielinympäristöissä (Saarikivi 2017). Käytännössä kutupaikkojen läheisyyteen tulisi siksi jäädä myös ainakin pienialaisia metsiköitä ja muita rakentamattomia alueita. Suuressa osassa asemakaava-aluetta on hoidettuja nurmikoita, jotka eivät sovellu viitasammakon levähdyspaikoiksi, mutta laji voi liikkua ja olla päiväpiilossa pienissäkin puistometsiköissä ja tonttien reunoilla. Kaava-alueen parhaiten levähdysalueeksi sopiva kohde on aivan kaava-alueen itäisimmässä kulmassa oleva tulvametsä, joka olisi suositeltavaa merkitä luo-merkinnällä ja jättää mahdollisimman laaja-alaisesti luonnontilaan.

5. LÄHTEET

Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Saarikivi, J. 2017: Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson, 1842). – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (p. lepakot) esittelyt, s. 90–96. Suomen ympäristö 1/2017.